
Решетілова О. М., Прокоф'єва К. А., Савченко С. В.

Український державний університет науки і технологій (м. Дніпро, Україна)

МАСОВА РОБОТА В БІБЛІОТЕЦІ ЯК СПЕЦИФІЧНА ФОРМА СУЧАСНОЇ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Йдеться про масову роботу з читачами, яка є специфічною формою сучасної комунікаційної діяльності бібліотечної установи. Її основні форми можуть бути наочні (книжкові виставки, перегляди, рекламна діяльність), усні (огляди, тематичні вечори, диспути) та комплексні (день відкритих дверей, тиждень книги, ток-шоу). Термін «масова робота» продовжує своє функціонування у бібліотечній сфері, отримуючи новий зміст через конкретні заходи, що відповідають меті бібліотек. Реагуючи на потреби і враховуючи інтереси користувачів, бібліотекарі постійно впроваджують нові форми масової роботи.

Ключові слова: бібліотека; масова робота; інформаційна діяльність; інформація; комунікація

Reshetilova O. M., Prokofieva K. A., Savchenko S. V.

Ukrainian State University of Science and Technologies (Dnipro, Ukraine)

MASS WORK IN THE LIBRARY AS A SPECIFIC FORM OF MODERN INFORMATION AND COMMUNICATION ACTIVITY

It is about mass work with readers, which is a specific form of modern communication activity of a library institution. Its main forms can be visual (book exhibitions, viewings, advertising activities), oral (reviews, thematic evenings, debates) and comprehensive (open house day, book week, talk show). The term "mass work" continues its life in the library field, receiving new meaning through specific activities that correspond to the purpose of libraries. Responding to the needs and taking into account the interests of users, librarians constantly introduce new forms of mass work.

Keywords: library; mass work; information activity; information; communication

Масова взаємодія із читачами є специфічною формою сучасної комунікаційної діяльності бібліотечної установи. Її основні форми включають наочні (книжкові виставки, перегляди, рекламна діяльність), усні (огляди, тематичні вечори, диспути і т. ін.) та комплексні (день відкритих дверей, тиждень книги, ток-шоу тощо) заходи. Термін «масова робота» продовжує своє функціонування у бібліотечній сфері, отримуючи новий зміст у конкретних подіях, що відповідають меті бібліотек. Реагуючи на потреби та враховуючи інтереси користувачів, бібліотекарі впроваджують нові форми масової роботи.

Останнім часом у масовій роботі з'явилися інноваційні методи, зокрема інтерактивні. Інтерактивність (від *inter* – взаємний, *act* – дія) передбачає взаємодію й діалог з аудиторією. Знання, які людина отримує під час активної участі, засвоюються на 90 %, що вище, ніж при отриманні готової інформації. Використання лише монологічних

форм у проведенні масових заходів, особливо для дітей, може призвести до нудьги, тоді як інтерактивні методи сприяють самовираженню, самопізнанню й самоствердженню (Терещенко, 2013, с. 245).

У бібліотеках стають популярними ігрові інтерактивні технології, особливо серед дітей. Літературні ігри, такі як вікторини, подорожі та конкурси, збагачують заходи творчими завданнями та питаннями-роздумами. Також зростає популярність квестів – гри із запланованим сюжетом для команд. Такий формат активно використовується у бібліотечно-інформаційних центрах, сприяючи поглибленню знань через цікавий та креативний підхід.

З'явився новий формат презентацій – Pecha Kucha. Це виступ, де спікери використовують 20 слайдів із коментарями по 20 секунд кожен. Такий формат презентацій знаходить своє застосування у бібліотеках, зокрема в молодіжних заходах, таких як «Євродрайв», де презентації про історію та загадкові місця обраної країни обговорюють бібліотекарі та читачі. Такі акції стали популярним засобом взаємодії з читачами, сприяючи досягненню конкретної мети. Вони дозволяють налаштувати взаємодію з користувачем ще до його візиту в бібліотеку, а також просувати інтелектуальні продукти та послуги (Струнгар, 2018, с. 250).

Існують три основні типи бібліотечних акцій, які організовують найчастіше: протестні, благодійні та спрямовані на підтримку читання та книги. Розвиток сучасного бібліотечного обслуговування характеризується впровадженням інновацій у виставкову діяльність бібліотек. Інноваційні аспекти цієї роботи можуть розглядатися за різними критеріями: 1) за характером представлення документів, що означає, що інформація на виставці може мати будь-яку форму, а носій цієї інформації може бути різноманітним; 2) за інтеграцією форм роботи з інших сфер, таких як театральна справа (виставка-бенефіс, лялькова вистава за прочитаною книгою) чи телебачення (хіт-паради книг, книжкові аукціони); 3) за різновидами виставок, де бібліотечні фахівці вирізняють традиційні та нетрадиційні категорії (внутрішньофондові, виносні на вулицю чи парк тощо, онлайн).

Навіть традиційні види виставок вже почали включати нетрадиційні форми, що є результатом творчого підходу бібліотекарів і дозволяє виходити за межі стандартів, реалізуючи унікальні та неповторні проекти. Приклади нетрадиційних виставок різноманітні, включаючи інтерактивні експозиції, спрямовані на активізацію взаємодії між читачами, спонукання до обговорення актуальних проблем та взаємодії між читачем і

бібліотекарем. Використання інтерактивних виставок у бібліотечній практиці розширює можливості у сферах освіти та виховання, збільшуючи їхній потенціал. Такі виставки можуть мати різноманітні форми, включаючи ігрові та діалогові формати.

Зміни та тенденції у розвитку бібліотечного обслуговування вплинули на виставкову діяльність. Традиційні виставки включають у себе різноманітні форми, такі як виставки нових надходжень, тематичні та персональні виставки, відзначення знаменних і пам'ятних дат, а також виставки, спрямовані на підтримку навчального процесу. Зараз, серед традиційних видів виставок, набувають популярності нетрадиційні форми. Однією із ключових складових організації таких виставок є творчий підхід бібліотекарів, який дозволяє вийти за межі звичайних стандартів та реалізувати унікальні проекти (Пашкова, Шевченко, & Хіміч, 2008, с. 13).

Існують різноманітні приклади нетрадиційних виставок, серед яких важливе місце займають інтерактивні експозиції. Такі виставки спрямовані на сприяння активного спілкування між читачами, стимулювання обговорень важливих проблем та встановлення зворотного зв'язку між користувачем та бібліотекарем. Інтерактивні виставки, такі як ігрові та діалогові, мають великий освітній і виховний потенціал.

Важливим напрямком розвитку є виставка-адвайзер, де обов'язково надається методичний матеріал з теми виставки, такий як консультації, рекомендації та пам'ятки. Прикладами можуть служити виставки типу «Що читати сучасній молоді?» або «Як обрати професію?». Виставка-дискусія пропонує видання, що відображають різні точки зору і втягують читача в активну дискусію, акцентуючи увагу на проблемних аспектах теми. Це надає читачам можливість висловлювати різні думки та брати участь в обговоренні творів.

У сучасних умовах бібліотекам важливо займати свою нішу на ринку культурних та розважальних послуг. Масова робота бібліотек сприяє цьому, враховуючи інтереси та потреби користувачів. Бібліотекарі повинні постійно впроваджувати нові, нетрадиційні та ефективні форми роботи, які б доповнювали пізнавальну інформацію емоційним враженням. Роль бібліотекаря вимагає бути соціальним працівником, психологом, педагогом та організатором дозвілля. Професійний простір бібліотеки має бути готовим до змін, що включає не лише нові форми роботи, але й перегляд місії бібліотеки та орієнтацію роботи не лише з користувачами, а й з громадою.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Пашкова, В. С., Шевченко, І. О., Хіміч, Я. О. (2008). Публічні бібліотеки України як місце доступу громадян до інформаційних технологій та Інтернету: Матеріали дослідження. Київ, Україна: Міленіум.
- Струнгар, В. (2018). Інформаційно-комунікативна модель бібліотечного представництва в соціальних медіа. *Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського*, 49, 295-305. URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/everlib/item/er-0002944>
- Терещенко, І. (2013). Бібліотека як суб'єкт ринку інформаційних продуктів і послуг. *Наукові праці Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського*, 35, 341-350. URL: <http://jnas.nbuv.gov.ua/article/UJRN-0000229049>